

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Sžk/35/2018
Identifikačné číslo spisu: 1016201385
Dátum vydania rozhodnutia: 11.07.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Monika Valašiková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1016201385.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Monika Valašiková, PhD. a členov senátu JUDr. Jozef Milučký a JUDr. Anna Peťovská, PhD. v právnej veci žalobcu: P. V., bytom P. XX, XXX XX X., právne zastúpený: Mgr. Oto Saloky, advokát, Hlavná 94, 080 01 Prešov, proti žalovanému: Ministerstvo kultúry SR, Námestie SNP 33, 813 31 Bratislava, za účasti Obec Chminianska Nová Vés, 082 33 Chminianska Nová Vés 32, v konaní o kasačnej sťažnosti sťažovateľa proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č.k. 5S 146/2016-77, zo dňa 21.11. 2017 v spojení s opravným uznesením č.k. 5S 146/2016-92 zo dňa 06.02.2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.

Sťažovateľovi súd náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred správnym súdom

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „správny súd“), podľa ustanovenia § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania a následne zrušenia rozhodnutia žalovaného č. MK-2156/2016-221/6703 zo dňa 19.05.2016, ktorým tento zamietol odvolanie a potvrdil prvostupňové rozhodnutie č. PUSR-2016/3607-9/17123/BRO zo dňa 09.03.2016, ktorým prvostupňový právny orgán vyhlásil za Národnú kultúrnu pamiatku Kaštieľ a park v Chminianskej Novej Vsi okres Prešov.

2. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že vyhodnotil námietky žalobcu uvedené v žalobe ako nedôvodné. Krajský súd mal za to, že v danej veci boli splnené podmienky v zmysle ust. § 2 ods. 2 Pamiatkového zákona a preto orgán verejnej správy prvého stupňa podľa jeho názoru postupoval správne, keď predmetné nehnuteľnosti, čiže kaštieľ a park v Chminianskej Novej Vsi okres Prešov vyhlásil za Národnú kultúrnu pamiatku. Tak ako konštatoval žalovaný vo svojom rozhodnutí vyhlásením nehnuteľnosti za národnú kultúrnu pamiatku, nie je vylúčená možnosť následných stavebných zásahov a

aktivít na jej území. Každá takáto činnosť je regulovaná ust. § 32 zákona a podlieha procesu schvaľovania miestne príslušným Krajským pamiatkovým úradom tak, aby bolo možné dodržať podmienky základnej ochrany Národnej kultúrnej pamiatky v zmysle § 127 Pamiatkového zákona.

3. K námietke žalobcu, že mu neboli poskytnuté finančné kompenzácie za údržbu Národnej kultúrnej pamiatky správny súd uviedol, že vlastník Národnej kultúrnej pamiatky má právo s cieľom dosiahnuť dobrý stav a primerané využitie Národnej kultúrnej pamiatky požiadať buď obec alebo ministerstvo o finančný príspevok alebo o poskytnutie štátnej pomoci na zachovanie pamiatkovej hodnoty kultúrnej pamiatky. Celospoločenským záujmom je pomoc štátu a obce pri obnove a reštaurovaní národných kultúrnych pamiatok, ktorá vychádza z potreby zachovávanía kultúrneho dedičstva.

4. Obnovu Národnej kultúrnej pamiatky ako aj jej využitie nemožno riešiť v rozhodnutí o vyhlásení vecí za Národnú kultúrnu pamiatku, nakoľko zákon neukladá orgánu verejnej správy pri vyhlásení vecí za kultúrnu pamiatku zisťovať a odôvodňovať dôsledky, ktoré vyplynú pre vlastníka nehnuteľnosti jej vyhlásením za Národnú kultúrnu pamiatku.

5. Na základe vyššie uvedeného Krajský súd v Bratislave dospel k záveru, že orgány verejnej správy dostatočne zistili stav vecí a tento po právnej stránke správne posúdili. Preto podľa ustanovenia § 190 SSP žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol súd podľa ust. § 167 ods. 1 SSP tak, že neúspešnému žalobcovi právo na ich náhradu nepriznal.

II.

Kasačná sťažnosť, vyjadrenia.

6. Proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Bratislave podal žalobca v postavení sťažovateľa (ďalej len „sťažovateľ“) dňa 23.01.2018 kasačnú sťažnosť. V kasačnej sťažnosti uviedol, že nenapadá vyhlásenie jeho nehnuteľnosti za Národnú kultúrnu pamiatku ako také, ak sú nato splnené podmienky, ale namieta najmä tú skutočnosť, že k takémuto faktickému obmedzeniu jeho vlastníckeho práva rozhodnutím správneho orgánu došlo bez toho, aby za toto obmedzenie v prospech štátu, vo verejnom záujme mu bola poskytnutá náhrada. Žalobca trvá na tom, že z tohto dôvodu bola jeho správna žaloba dôvodná a tiež argumentácia v predchádzajúcom správnom konaní správna a že ako žalovaný, tak aj správny orgán, tak aj súd vecne správne právne posúdili, keď odmietli nárok žalobcu na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva. Žalobca v plnom rozsahu trvá aj na odôvodnení svojej správnej žaloby.

7. V kasačnej sťažnosti ďalej uvádza, že podľa jeho právneho názoru sa správny súd v podstate stotožnil s argumentáciou žalovaného. V tejto súvislosti poukazuje na závery Nálezu Ústavného súdu SR PL. ÚS 42/2015-105 zo dňa 12.10.2016, ktorý považuje za prelomový nález Ústavného súdu SR, v ktorom sa ústavný súd podrobne zaoberá aj problematikou obmedzenia vlastníckeho práva vo verejnom záujme a otázkou primeranej náhrady za takéto obmedzenie vlastníckeho práva.

8. Vyslovil záver, že podľa jeho názoru je možné tento nález plne aplikovať aj v jeho prípade.

9. Sťažovateľ má za to, že jeho správna žaloba bola dôvodná a že bolo povinnosťou žalovaného správneho orgánu integrálne riešiť pri obmedzení vlastníckeho práva žalobcu otázku primeranej náhrady za toto obmedzenie vlastníckeho práva a že teda správny súd vo veci nesprávne správne rozhodol, keď svojím rozhodnutím poprel návrh žalobcu na poskytnutie primeranej náhrady na obmedzenie vlastníckeho práva vyhlásením majetku žalobcu za Národnú kultúrnu pamiatku.

10. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zmenil rozsudok Krajského súdu v Bratislave tak, že zruší rozhodnutie žalovaného zo dňa 19.05.2016 č. MK-2156/2016-221/6703 a vec vráti žalovanému na ďalšie konanie. Tiež si uplatnil návrh na náhradu trov kasačného konania o kasačnej sťažnosti.

11. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadril žalovaný svojím písomným vyjadrením zo dňa 09.05.2018 v ktorom uviedol, že má za to, že Krajský súd v Bratislave v uvedenej veci rozhodol správne a zákonne a svoje rozhodnutie aj dostatočne odôvodnil.

12. Uviedol, že procesným vyhlásením nehnuteľnosti za Národnú kultúrnu pamiatku podľa Pamiatkového zákona dochádza síce k čiastočnému obmedzeniu vlastníckeho práva, ktoré priamo súvisí s povinnosťou vlastníka Národnej kultúrnej pamiatky nakladať s ňou tak, aby nedošlo k neodôvodnenému úbytku alebo až zániku pamiatkových hodnôt objektu, nedochádza však k vyvlastneniu nehnuteľnosti alebo k podobnému závažnému zásahu do vlastníckych práv.

13. Poukázal na ust. § 28 ods. 1 písm. c/ Pamiatkového zákona, v zmysle ktorého má vlastník Národnej kultúrnej pamiatky právo na náhradu „preukázanej ujmy“, ktorá mu vznikla s aplikáciou tohto zákona a resp. rozhodnutím podľa tohto zákona. Samotným vydaním rozhodnutia o vyhlásení veci za národnú kultúrnu pamiatku vlastníkovi žiadna ujma nevzniká.

14. Žalovaný ďalej uviedol, že primeraná náhrada, či náhrada z majetkovej ujmy sa podľa zákona vzťahuje výhradne na kompenzáciu za už vzniknutú a preukázanú ujmu a nie za obmedzenie vlastníckych práv pri vyhlásení Národnej kultúrnej pamiatky. K námietkam žalobcu, že po vyhlásení kaštieľa a príslušných pozemkov za NKP sa obsah a rozsah vlastníckych práv zmenil, je znevýhodnený oproti vlastníkom, ktorých nehnuteľnosti v NKP nie sú, žalovaný uviedol, že obsah a rozsah vlastníckych práv sa vyhlásením objektu za NKP zmenil hlavne v tom zmysle, že vlastník NKP na základe § 23 ods. 1 Pamiatkového zákona je povinný rešpektovať predkupné právo štátu.

15. Uvedené ustanovenie je podľa jeho právneho názoru miernym zásahom do dispozičného práva vlastníka a v žiadnom prípade mu nemôže spôsobiť finančnú ujmu. Vyhlásenie nehnuteľnosti za NKP nijakým spôsobom nezasahuje do práva držby vlastníka. Z týchto pohľadov vlastník nie je znevýhodnený oproti iným vlastníkom, ktorých nehnuteľnosti v NKP nie sú.

16. Vyhlásenie nehnuteľnosti podľa pamiatkového zákona čiastočne zasahuje len do práva vec užívať a požívať a to v tom zmysle, že vec nemožno zničiť, teda nemožno ju odstrániť, resp. zbúrať. Takisto zmeny v prípade NKP musia byť realizované v súlade s jeho pamiatkovými hodnotami, rovnako využívanie veci musí byť v súlade s jeho pamiatkovými hodnotami.

17. Žalovaný ďalej uviedol, že pamiatkový zákon pamätá aj na práva vlastníkov NKP, keď ust. § 28 ods. 1 písm. a/ pamiatkového zákona umožňuje vlastníkom kultúrnej pamiatky požiadať Krajský pamiatkový úrad o bezplatné poskytnutie odbornej pomoci vo veciach ochrany kultúrnej pamiatky a taktiež mu umožňuje požiadať obec, resp. Ministerstvo kultúry SR o finančný príspevok, resp. o poskytnutie štátnej pomoci na zachovanie pamiatkovej hodnoty.

18. Zdôraznil, že zákon nezakazuje využívať nehnuteľnosť na podnikateľské účely a nezakazuje vlastníkovi čerpať z nehnuteľnosti majetkový prospech.

19. Žalovaný nesúhlasil s názorom sťažovateľa, že právo na pomoc v zmysle pamiatkového zákona je len hypotetická.

20. Samotným vyhlásením nehnuteľnosti za NKP vlastníkovi nevznikajú žiadne náklady, za ktoré by mu boli treba poskytnúť náhradu. Náklady vznikajú až v procese obnovy nehnuteľnosti.

21. Obnovu Národnej kultúrnej pamiatky ako aj jej využitie nemožno podľa žalovaného riešiť v rozhodnutí o vyhlásení veci za Národnú kultúrnu pamiatku. Zákon neukladá orgánu verejnej správy pri vyhlásení veci za kultúrnu pamiatku zisťovať a odôvodňovať dôsledky, ktoré vyplynú pre vlastníka nehnuteľnosti je vyhlásením za Národnú kultúrnu pamiatku. Na základe vyššie uvedeného poukazuje na to, že nie sú dané skutkové a právne zhody pre prípustnosť kasačnej sťažnosti.

22. K citovanému nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. PL.US 42/2015-105 z 12.10.2016 žalovaný uvádza, že tento sa k prejednávanej veci nevzťahuje, nakoľko ním ústavný súd rozhodol, že ust. § 10 ods. 5, druhá, tretia a štvrtá veta § 10 ods. 9, § 10 ods. 10 prvá a tretia veta a § 10 ods. 12

prvá, druhá a štvrtá veta zákona č. 657/2004 Zb. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov, v rozsahu, v akom sa v týchto ustanoveniach používa slovo „jednorazová“ v slovnom spojení „primeraná jednorazová náhrada“, nie sú v súlade s článkom 22 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 1. Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ustanovenia zákona č. 49/2002 Zb. o ochrane pamiatkového fondu neboli predmetom posudzovania ústavného súdu.

23. Sťažovateľ na vyjadrenie žalovaného v konanej kasačnej sťažnosti podal repliku dňa 13.11.2018, v ktorej uviedol, že na základe komplexnej analýzy a výkladu plénom Ústavného súdu SR článku 20 ods. 4 Ústavy SR v náleze Ústavného súdu SR PL. ÚS 42/2015- 105 z 12.10.2016 bolo a je povinnosťou žalovaného a aj správneho súdu riešiť otázku primeranej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva na základe Ústavy SR článok 20 ods. 4 alebo obrátiť sa na ústavný súd. Má za to, že v rozhodnutí o vyhlásení NKP sa zasiahlo trvalo do jeho vlastníctva, zmenili sa práva a povinnosti vlastníka vo vzťahu k jeho majetku a nepochybne sa mení aj trhová hodnota nehnuteľnosti, resp. možnosť vlastníka disponovať slobodne so svojím majetkom. Má za to, že povinnosti uložené vlastníkovi NKP pamiatkovým zákonom ho neobmedzujú iba v prípade predaja NKP, ale už pri bežnom užívaní majetku a starostlivosti oň. Sťažovateľ žiada, aby jeho kasačnej sťažnosti bolo vyhovené.

III.

Konanie na kasačnom súde

24. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (ďalej aj kasačný súd) podľa § 438 ods. 2 SSP po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania zastúpení v súlade s § 449 ods. 1 SSP bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 445 SSP preskúmal vec a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

25. Najvyšší súd SR, ako príslušný súd podľa ust. § 11 písm. g/ SSP prejednal vec bez nariadenia pojednávania podľa ust. §455 SSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnení minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu, ako aj na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR www.nsud.sk podľa § 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP.

26. Predmetom kasačnej sťažnosti bol rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 5S 146/2016-77 zo dňa 21.11. 2017 v spojení s opravným uznesením č.k. 5S 146/2016-92 zo dňa 06.02.2018, ktorým tento podľa ust. § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. SSP zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania a následne zrušenia rozhodnutia žalovaného č. MK-2156/2016-221/6703 zo dňa 19.05.2016.

27. Z obsahu administratívneho spisu Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že Pamiatkový úrad Slovenskej republiky rozhodnutím č. PUSR-2016/3607-9/17123/BRO zo dňa 09.03.2016 vydal rozhodnutie, ktorým na základe ust. § 15 ods. 1 pamiatkového zákona rozhodol o vyhlásení nehnuteľnosti „Kaštieľ a park Chminianskej Novej Vsi okres Prešov na parc. č. X/X-stavba bez označenia súpisným číslom, park parc. č. X/,X; X/X; X/X; X/XX; X/XX; X/X; X; X/X ;X/X katastrálne územie C. za Národnú kultúrnu pamiatku (ďalej aj „NKP“).

28. Správne konanie v predmetnej veci bolo začaté na podnet pamiatkového úradu a na základe „Návrhu na vyhlásenie nehnuteľnej veci za Národnú kultúrnu pamiatku.“

29. Oznámenie o začatí správneho konania vo veci vyhlásenia kultúrnej pamiatky bolo sťažovateľovi doručené dňa 25.01.2016. Tento reagoval listom zo dňa 03.02.2016, v ktorom upozornil, že zmena režimu jej ochrany vyhlásením za kultúrnu pamiatku podstatnou mierou zasiahne do jeho práv, a preto nesúhlasí s jej vyhlásením za kultúrnu pamiatku. Pamiatkový úrad konštatoval existenciu pamiatkovej hodnoty nehnuteľnosti (urbanistická, architektonická, výtvarná a umeleckoremeselná hodnota),na základe čoho boli podľa neho splnené zákonné podmienky na vyhlásenie nehnuteľnosti za Národnú kultúrnu pamiatku podľa ust. § 15 ods. 1 v spojení s § 2 ods. 2 pamiatkového zákona, a preto vyššie špecifikovaným rozhodnutím rozhodol tak, že predmetnú nehnuteľnosť vyhlásil za Národnú kultúrnu

pamiatku.

30. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom bolo rozhodnuté preskúmaním rozhodnutím žalovaného zo dňa 19.05.2016, č. MK-2156/2016-221/6703, tak, že Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky podľa ust. § 59 ods. 2 správneho poriadku odvolania zamietol a prvostupňové rozhodnutie pamiatkového úradu potvrdil.

31. Z odôvodnenia preskúmaného rozhodnutia vyplýva rovnaký právny názor ako bol názor prvostupňového správneho orgánu a síce, že ide o nehnuteľnosť, ktorá disponuje jednotlivými pamiatkovými hodnotami tak ako sú špecifikované v prvostupňovom rozhodnutí, a preto boli naplnené podmienky v zmysle ust. § 2 ods. 2 v spojení s § 2 ods. 15 pamiatkového zákona na vyhlásenie predmetnej nehnuteľnosti za kultúrnu pamiatku.

IV.

Právne predpisy, právne názory kasačného súdu

32. V správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právam chráneným záujmom fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý kto tvrdí, že o práva alebo právom chránené záujmy boli porušení alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde (§ 2 ods. 1, 2 SSP).

33. Správne sudy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrenie orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 6 ods. 1 SSP).

34. Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu je posúdiť, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpisované náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi a procesnoprávnymi predpismi.

35. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teraz skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonom napadnutého rozhodnutia.

36. Kasačný súd preskúmal rozsudok správneho súdu v Bratislave, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a skúmal aj napadnuté rozhodnutie napadnutého žalovaného orgánu a konanie mu predchádzajúce a to najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými zásadnými námietkami uvedenými v žalobe a takto vymedzeného rozsahu právne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu.

37. Najvyšší súd Slovenskej republiky po oboznámení sa s rozsahom a dôvodmi kasačnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku krajského súdu v Bratislave po preskúmaní napadnutého rozsudku a po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu nezistil žiaden dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku.

38. Tieto závery spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku, preto sa s nimi Najvyšší súd SR stotožnil v celom rozsahu považujúc právne posúdenie veci krajským súdom za správne.

39. V zmysle ust. § 1 zákona č. 49/2002 Zb. o ochrane pamiatkového fondu (ďalej len „pamiatkový zákon“ alebo „zákon“). Tento zákon upravuje podmienky ochrany kultúrnych pamiatok, pamiatkových území, archeologických nálezov a archeologických nálezísk v súlade s vedeckými poznatkami a na základe medzinárodných zmlúv v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva, ktorými je Slovenská republika viazaná.

40. Podľa ust. § 2 ods. 2 citovaného zákona pamiatková hodnota je súhrn významných historických spoločenských, krajinných, urbanistických architektonických, vedeckých, technických, výtvarných alebo umeleckoremeselných hodnôt, pre ktoré môžu byť veci predmetom individuálnej alebo územnej ochrany.

41. Podľa ods. 3 citovaného ustanovenia, kultúrna pamiatka podľa tohto zákona je hnutelná vec alebo nehnuteľná vec pamiatkovej hodnoty, ktorá je z dôvodu ochrany vyhlásená za kultúrnu pamiatku.

42. Podľa ustanovenia § 15 ods. 1 citovaného zákona pamiatkový úrad vyhlasuje za kultúrnu pamiatku hnutelnú vec alebo nehnuteľnú vec, ktorá má pamiatkovú hodnotu z vlastného podnetu. Za kultúrnu pamiatku môže vyhlásiť aj súbor takých vecí.

43. Podľa ust. § 27 ods. 1 citovaného zákona základná ochrana kultúrnej pamiatky je súhrn činností a opatrení vykonávaných na predchádzanie ohrozeniu poškodeniu zničeniu alebo odcudzeniu kultúrnej pamiatky na trvalé udržiavanie dobrého stavu vrátane prostredia kultúrnej pamiatky a na taký spôsob využívania a prezentácie, ktorý zodpovedá jej pamiatkovej hodnote a technickému stavu.

44. Podľa ust. § 28 ods. 1 citovaného zákona vlastník kultúrnej pamiatky má právo

- a) požiadať krajský pamiatkový úrad o bezplatné poskytnutie odbornej a metodologickej pomoci vo veciach ochrany kultúrnej pamiatky,
- b) požiadať obec a ministerstvo o finančný príspevok alebo o poskytnutie štátnej pomoci na zachovanie pamiatkovej hodnoty kultúrnej pamiatky,
- c) na primeranú náhradu preukázateľnej ujmy, ktorá mu vznikne aplikáciou tohto zákona alebo rozhodnutím podľa tohto zákona.

45. Podľa ust. § 28 ods. 2 citovaného zákona vlastník kultúrnej pamiatky je povinný

- a) vykonávať na svoje náklady základnú ochranu kultúrnej pamiatky,
- b) užívať kultúrnu pamiatku v súlade s jej pamiatkovou hodnotou,
- c) oznámiť zmluvnej strane v prípade prevodu vlastníctva, že na kultúrnu pamiatku sa vzťahuje režim ochrany podľa tohto zákona,
- d) umožniť zamestnancom orgánu na ochranu pamiatkového fondu a oprávneným osobám po predložení služobného preukazu vstupovať do priestorov nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, ak nie sú obydlím, alebo im predložiť hnutelnú kultúrnu pamiatku na dokumentačné účely, výskumné účely alebo s cieľom zabrániť poškodeniu alebo zničeniu kultúrnej pamiatky,
- e) strpieť označenie kultúrnej pamiatky, ak tak rozhodol krajský pamiatkový úrad,
- f) strpieť sprístupnenie kultúrnej pamiatky, ak nie je obydlím, pre verejnosť podľa vopred určených podmienok, na určený čas a za náhradu, ak tak rozhodol krajský pamiatkový úrad,
- g) zabezpečiť osobitnú ochranu kultúrnej pamiatky a na nevyhnutný čas zveriť hnutelnú kultúrnu pamiatku do úschovy na vopred určenom mieste, ak vznikne mimoriadna situácia,
- h) zabezpečiť osobitnú ochranu kultúrnej pamiatky, na nevyhnutný čas zveriť hnutelnú kultúrnu pamiatku do úschovy na vopred určenom mieste v období krízovej situácie a v čase vojny a v čase vojnového stavu zabezpečiť kultúrnu pamiatku podľa predpisov medzinárodného práva.

46. Podľa ust. § 28 ods. 3 citovaného zákona vlastník kultúrnej pamiatky je povinný oznámiť krajskému pamiatkovému úradu a obci

- a) bezodkladne každé ohrozenie, poškodenie, odcudzenie alebo zničenie kultúrnej pamiatky,
- b) každú zamýšľanú zmenu využitia kultúrnej pamiatky, a ak ide o nehnuteľnú kultúrnu pamiatku, aj jej

vypratanie,

c) najneskôr do 30 dní každú uskutočnenú zmenu vlastníctva kultúrnej pamiatky.

47. Podľa ust. § 28 ods. 4 citovaného zákona vlastník nehnuteľnosti, ktorá nie je kultúrnou pamiatkou a ktorá sa nachádza v pamiatkovej rezervácii, v pamiatkovej zóne alebo v ochrannom pásme,

a) má právo požiadať krajský pamiatkový úrad o bezplatné poskytnutie odbornej a metodologickej pomoci,

b) je povinný s nehnuteľnosťou nakladať a užívať ju tak, aby neohrozoval pamiatkové hodnoty nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny.

48. Kasačný súd na základe obsahu administratívneho spisu konštatoval, že pamiatkový úrad pri vydávaní rozhodnutia zistil dostatočne skutočný stav veci v zmysle ust. § 32 ods. 1 správneho poriadku a pri vydávaní rozhodnutia vychádzal z charakteristiky nehnuteľností, ktoré boli špecifikované v podklade na vyhlásenie kultúrnej pamiatky. Na základe týchto podkladov konštatoval existenciu pamiatkovej hodnoty nehnuteľnosti, ktoré podrobne špecifikoval vo svojom rozhodnutí, čím podľa jeho právneho názoru boli splnené zákonné podmienky na vyhlásenie nehnuteľnosti za národnú kultúrnu pamiatku v zmysle ust. § 15 ods. 1 v spojení s § 2 ods. 2 pamiatkového zákona.

49. Ani najvyšší súd nezistil pri vyhlasovaní Národnej kultúrnej pamiatky porušenie zákona.

50. Ako vyplynulo z obsahu administratívneho spisu, pamiatkový úrad postupoval v zmysle ust. § 15 pamiatkového zákona v konaní dodržal procesné predpisy, riadne doručil oznámenie o začatí konania účastníkom konania, ktorí boli vyzvaní, aby v lehote do 10 dní od doručenia oznámenia o začatí konania sa vyjadrili k podkladu na vyhlásenie kaštieľa a parku za Národnú kultúrnu pamiatku. Toto právo využil účastník (sťažovateľ), v ktorom vyjadril nesúhlas, ktorým sa PÚS vysporiadal a vydal rozhodnutie, ktorým bol vyhlásený kaštieľ a park Chminianskej Novej Vsi za Národnú kultúrnu pamiatku.

51. Rovnako zákonný postup je možné konštatovať aj v prípade postupu Ministerstva kultúry SR ako odvolacieho orgánu, ktorý v prípade keď potvrdil rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu podľa ust. §59 ods. 2 správneho poriadku postupoval v súlade so zákonom.

52. Krajský súd v Bratislave, ako príslušný súd na dané konanie podľa ust. § 6 ods. 2 písm. a/ SSP konal v súlade so zákonom, príslušné súdne konanie vyhodnotil námietky uvedené v žalobe ako nedôvodné. Podľa jeho právneho názoru boli v danej veci splnené všetky podmienky v zmysle ust. § 2 ods. 2 pamiatkového zákona pri postupe orgánu verejnej správy prvého stupňa a dospel k záveru, že žalobu zamietol.

53. Námietky sťažovateľa uvedené v kasačnej sťažnosti vyhodnotil najvyšší súd preto ako neopodstatnené, ktoré neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť preskúmaného rozhodnutia. Všetky skutočnosti, ktorými sťažovateľ kasačnej sťažnosti spochybňuje rozhodnutie krajského súdu boli totožné už s námietkami, ktoré tento namietal už administratívnom konaní a následne aj pred správnym súdom a s ktorými sa tak žalovaný, ako aj krajský súd náležite vysporiadali.

54. Kasačný súd konštatoval, že kasačná sťažnosť sťažovateľa neobsahuje žiadne právne relevantné tvrdenia a dôkazy, ktoré by mohli ovplyvniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

55. Za hlavnú kasačnú námietku považoval sťažovateľ tú skutočnosť, že pri vyhlásení Národnej kultúrnej pamiatky nebol finančne odškodnený. Podľa názoru sťažovateľa tomto prípade v zmysle vyššie citovaného ust. § 28 ods. 1 písm. b/ zákona o pamiatkovom fonde, vlastník kultúrnej pamiatky má právo na primeranú náhradu preukázateľnej ujmy, ktorá mu vznikne aplikáciou tohto zákona alebo rozhodnutím podľa tohto zákona“. Okrem iných ustanovení aj do tohto ustanovenia sa premieta ochrana vlastníckeho práva. Je z neho možné vyvodiť, že primeraná náhrada prináleží vlastníkovi, ktorý takúto ujmu preukáže.

56. K tejto námietke kasačný súd uvádza, že s ňou nie je možné sa stotožniť.

57. Samotné rozhodnutie o vyhlásení nehnuteľnosti za kultúrnu pamiatku ešte nezakladá právo na náhradu ujmy, pretože takáto ujma ani vzniknúť nemusí. Ujma môže nastať tak v majetkovej, ako aj v nemajetkovej sfére. Pod majetkovou ujmom sa všeobecne rozumie určitá majetková strata vyjadriteľná v peniazoch, náprava tejto ujmy smeruje k jej náhrade, a to buď vo forme poskytnutia peňažného ekvivalentu alebo obnovenia pôvodného stavu. Pod nemajetkovou ujmom sa rozumie ujma v osobnej sfére, ktorej náprava smeruje k zadosťučineniu.

58. Podľa ust. § 28 ods. 2 a nasl. o ochrane pamiatkového fondu žalobca má aj naďalej právo vec užívať, scudziť, pričom takúto zmenu vlastníctva musí len oznámiť. Zákon rovnako nevyklučuje možnosť následných stavebných zásahov a aktivít, ktoré sú s časti regulované zákonom tak, aby bolo možné dodržať podmienky základnej ochrany Národnej kultúrnej pamiatky. Žalobcovi tak vzniká povinnosť zachovať hodnotu kultúrnej pamiatky, avšak pre tento účel zákon o pamiatkovom fonde poskytuje žalobcovi podľa ust. § 28 ods. 1 písm. b/ možnosť požiadať o vec a Ministerstvo kultúry SR o finančný príspevok na tieto účely.

59. Kasačný súd konštatuje, že v procese vyhlásenia nehnuteľnosti za Národnú kultúrnu pamiatku nedochádza k vyvlastneniu, dochádza k čiastočnému obmedzeniu vlastníckeho práva, ktoré priamo súvisí s povinnosťou vlastníka Národnej kultúrnej pamiatky nakladať s ňou tak, aby nedošlo k nedôvodnému úbytku alebo zániku pamiatkových hodnôt objektu. Ústava Slovenskej republiky pripúšťa možnosť obmedzenia vlastníckeho práva, ktoré je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme a to na základe zákona za primeranú náhradu. Vlastnícke právo vlastníka Národnej kultúrnej pamiatky je obmedzené povinnosťami vlastníka podľa ust. § 28 ods. 2 pamiatkového zákona.

60. Vyhlásenie nehnuteľnosti za Národnú kultúrnu pamiatku nie je vylúčená možnosť následných stredných zásahov a aktivít. Táto činnosť je regulovaná ust. § 32 pamiatkového zákona a podlieha procesu schvaľovania miestne príslušným Krajským pamiatkovým úradom tak, aby bolo možné dodržať podmienky základnej ochrany Národnej kultúrnej pamiatky v zmysle § 27 pamiatkového zákona.

61. K argumentácii sťažovateľa, že bolo povinnosťou žalovaného rozhodnúť o náhrade škody za obmedzenie vlastníckeho práva a že žalobca má nárok na finančnú pomoc kasačný súd uvádza, že s touto námietkou nie je možné sa stotožniť. Vyššie citované ustanovenie § 15 pamiatkového zákona, ktorým sa riadi proces vyhlasovania nehnuteľnosti za Národnú kultúrnu pamiatku neustanovuje, že pri vyhlásení veci za Národnú kultúrnu pamiatku má byť poskytnutá vlastníkovi nehnuteľná náhrada. Uplatnenie primeranej náhrady a práva na náhradu majetkovej ujmy upravuje § 44 ods. 2 pamiatkového zákona, podľa ktorého právo na primeranú náhradu nákladov podľa § 40 ods. 10 a právo na náhradu majetkovej ujmy podľa § 28 ods. 1 písm. c/ a § 39 ods. 3 možno uplatniť na pamiatkovom úrade v lehote do 6 mesiacov od vzniku nároku a to v rozsahu podľa osobitného predpisu (Občiansky zákonník). Podľa ust. § 28 ods. 1 písm. c/ pamiatkového zákona má vlastníka Národnej kultúrnej pamiatky právo na náhradu „preukázanej ujmy“, ktorá mu vznikla aplikáciou tohto zákona. Samotným vydaním rozhodnutia o vyhlásení veci za Národnú kultúrnu pamiatku vlastníkovi žiadna preukázateľná ujma nevzniká.

62. K ďalšej sťažostnej námietke, že po vyhlásení kaštieľa sa zmenil obsah a rozsah vlastníckych práv sťažovateľa k predmetnej nehnuteľnosti kasačný súd uvádza, že rozsah vlastníckeho práva vyhlásením objektu za Národnú kultúrnu pamiatku mení hlavne v tom zmysle, že vlastníka Národnej kultúrnej pamiatky je povinný rešpektovať predkupné právo štátu, ďalej čiastočne zasahuje len do práv vec užívať a požívať v tom zmysle, že vec nemožno zničiť, teda v prípade nehnuteľnosti nemožno ju odstrániť, resp. zbúrať. Rovnako všetky zmeny v prípade NKP musia byť realizované v súlade s jeho pamiatkovými hodnotami. V tejto súvislosti má vlastníka veci právo požiadať obec, resp. Ministerstvo kultúry SR o finančný príspevok alebo o poskytnutie o štátnej pomoci na zachovanie pamiatkovej hodnoty Národnej kultúrnej pamiatky a na primeranú náhradu preukázateľnej ujmy, ktorá mu vznikne aplikáciou tohto zákona alebo rozhodnutím podľa tohto zákona.

63. Možnosť poskytnúť vlastníkovi NKP finančnú náhradu je upravená pamiatkovým zákonom v ust. § 14 pamiatkového zákona, ktoré pomôžu pokryť náklady vlastníka v procese obnovy nehnuteľnosti.

Citovaný nález ústavného súdu sa k danej veci nevzťahuje.

64. Samotným vyhlásením nehnuteľnosti NKP vlastníkovi nevznikajú žiadne náklady, za ktoré by mu bol treba pri procese vyhlasovania NKP poskytovať finančnú náhradu.

65. Kasačný súd konštatoval, že tak Krajský súd v Bratislave, ako aj žalované správne orgány vo veci správne aplikovali právne predpisy na zistený skutkový stav, a preto kasačnú sťažnosť s poukazom na ust. 461 SSP zamietol.

66. O trovách konania rozhodol kasačný súd s poukazom na ust. § 170 písm. a/ SSP v spojení s § 467 ods. 1 SSP tak, že neúspešnému sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania nepriznal.

67. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§3 ods. 9 veta tretia zákona 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.